

Beslutningsforslag nr. B 191. Fremsat den 21. april 2009 af Karina Lorentzen Dehnhardt (SF), Ole Sohn (SF), Karen Hækkerup (S) og Henrik Sass Larsen (S)

Forslag til folketingsbeslutning om effektiv og langsigtet bekæmpelse af organiseret kriminalitet i Danmark

Gennem 9 måneder er der blevet skudt i flere danske byer, særlig i København. Skyderierne har for en stor dels vedkommende været en alvorlig bestanddel af et opgør mellem rockere og bander. Opgøret har imidlertid ikke kun alvorlige konsekvenser for de direkte involverede kriminelle – en lang række uskyldige mennesker er blevet ufrivillige ofre for gangsteropgøret, også med dødelig udgang.

Den helt ekstraordinære og helt uacceptable situation kræver en hård kurs imod organiseret kriminalitet; men den kræver også en hård kurs imod årsagerne til kriminalitet. Det handler om initiativer, der skal bremse fødekæden af unge mennesker til banderne og trække bandemedlemmerne ud af kriminaliteten ved en ordentlig resocialiserende indsats. Målet er mindre kriminalitet og færre ofre.

Folketinget pålægger derfor regeringen at sikre:

1. At fødekæden til banderne bremses – initiativer rettet mod de unge ved
 - indførelse af SSP+ og flere beføjelser til SSP-samarbejde samt en kommunal strategi for forebyggelse af ungdomskriminalitet,
 - flere sociale tiltag,
 - etablering af et videncentret for ungdomskriminalitet,
 - oprettelse af ungdomsråd,
 - forslag til styrkelse af indsatsen over for unge ofre,
 - anonym rådgivning.
2. Bedre resocialisering ved
 - grundig udredning,
 - kognitiv terapi som vilkår for udgang og løsladelse,
 - bedre løsladelser,
 - flere pensionspladser,
 - dispensationer til straffeattester.

Bemærkninger til forslaget

Skoler på Nørrebro har måttet lave evakueringsplaner. Børnehaver sætter panserglass for vinduerne for at beskytte børnene. Der er fundet våben i sandkasser. Biblioteket på Blågårds Plads har i en periode været nødsaget til at ændre åbningstider på grund af skyderier. Det samme har medborgerhuset på Blågårds Plads og Korsgadehallen.

Helt almindelige københavnere er blevet passet op på åben gade af selvbestaltede bander og tvunget igennem kropsvisitationer. Teenageknægte render rundt med våben. Politiet har – efter det store borgermøde i Korsgadehallen – udtalt, at det var for farligt at patruljere på og omkring Blågårds Plads til fods, til hest eller på cykel. Det sætter almindelige borgeres sikkerhed i et alvorligt perspektiv.

Det er Danmarks tættest befolkede bydel, vi taler om – hvor politiet ikke mener der kan patruljeres, og hvor der er blevet skudt i flæng og hverdagen er vendt op og ned for tusinder af danskere.

Bagmændene bag dette er organiserede kriminelle. Det er rockere og bander, som lever af hash- og/eller narkohandel. Det er bander, som sætter deres vilje igennem med trusler og med vold, og – i alt fald for rockernes vedkommende – med meget stor sandsynlighed for kriminelle aktiviteter, som ud over hash og narko også omfatter våben, kvindehandel, prostitution, hvidvaskning, tæskehold, vidnetrusler osv.

SF og Socialdemokratiets forslag bygger på, at vi skal gøre noget ved situationen her og nu ved at gribe stærkt ind over for de mennesker, der bærer våben. Det er derfor nødvendigt med en straf, der effektivt får våbenbærerne væk fra gaden. Men straf kan aldrig stå alene, og derfor introducerer SF og Socialdemokratiet en lang række forslag, der skal sikre, at de dømte efter endt afsoning kan få mulighed for at leve et kriminalløst liv.

Straf er brandslukning, når det er gået galt. Det er derfor indlysende, at der skal gøres noget, inden unge mænd udvikler sig til hårdebrede og hårdkogte kriminelle. Derfor indeholder SF og Socialdemokratiets forslag også en lang række initiativer, der skal fange de unge, der er i risikozonen for at blive kriminelle.

Bremning af fødekæden til banderne – initiativer rettet mod de unge

Et styrket SSP-samarbejde og en kommunal strategi for forebyggelse af ungdomskriminalitet.

Det danske SSP-samarbejde er unikt. Samarbejdet mellem socialforvaltning, skole og politi har vist sig meget værdifuldt. Det skal derfor styrkes i de problemramte kommuner. Det skal udvides til at omfatte SSP+, der har unge til det fyldte 23. år som målgruppe. Dermed sikrer vi, at der stadig er en solid forebyggelsesindsats efter det 18. år. Det er værd at huske, at langt hovedparten af bandemedlemmerne, der er pågrebet under konflikten, er over 18 år. Der er altså brug for en stærk social indsats, også efter det fyldte 18. år.

SSP skal have udvidede beføjelser til at igangsætte initiativer, hvor det skønnes nødvendigt.

Ifølge en undersøgelse foretaget af Børnerådet har kun 1 ud af 9 kommuner målsætninger for, hvordan de vil bekæmpe ungdomskriminalitet. Kommunerne er i dag udelukkende forpligtede til at have en sammenhængende børn og unge-politik. Det er SF og Socialdemokratiets opfattelse, at det er en forudsætning for, at kommunerne har fokus på ungdomskriminalitet, at de har målsætninger for, hvordan de lokalt vil komme den til livs. Derfor foreslår SF og Socialdemokratiet, at kommunerne forpligtes til at lave sådanne målsætninger.

Sociale tiltag

Først og fremmest er det vigtigt at forebygge fattigdom og marginalisering. For netop fattigdom er et af de elementer, der skaber flere udsatte børn. Når forældre ikke har penge nok til mad sidst på måneden eller ikke kan få en ordentlig bolig til dem selv og deres børn, øger det sandsynligheden for at ende i misbrug eller manglende overskud til at tage sig ordentligt af børnene.

Der er behov for, at vi sætter massivt ind i 1-6-årsalderen, hvor effekten af indsatsen ser ud til at være størst. Men ofte er der først for alvor hjælp og støtte at hente, når tingene har udviklet sig så meget, at den

bedste løsning for barnet er at blive anbragt uden for hjemmet. Der er brug for en langt mere effektiv og tidlig indsats for de udsatte børn, men det kræver også, at vi har et system, der kan opfange dem, når de første alarmklokker ringer. Der er brug for et tværfagligt samarbejde mellem institutionerne, myndighedssocialrådgiverne og sundhedsplejen, så man kan hjælpe børnene, forældrene, pædagogerne og lærerne, inden problemerne vokser sig store, inden børnene ryger ud af skolen, og inden forældrene er kommet i konflikt med det offentlige.

Medansvar gennem dialog

Det er vigtigt, at både den unge selv og familien gøres medansvarlige. Vi må i en vedholdende dialog insistere på, at familien lever op til sin rolle og medvirker til, at den unge udvikler sig godt. Men der er behov for dialog og forpligtende samarbejde, ikke for tvang og straf. Det ødelægger muligheden for gode processer med familierne og i lokalområdet. Og vi skal huske, at mange af disse forældre end ikke har ressourcerne til at styre deres eget liv, og derfor står de ofte også magtesløse over for deres børns problemer.

En god undersøgelse og en god indsats forudsætter i langt de fleste sager et godt samarbejde med forældrene, og at de oplever indsatsen som en hjælp og en støtte. Al forskning viser, at konflikter mellem myndighederne og forældrene giver børnene problemer, så det er vigtigt at undgå det i alle de tilfælde, hvor det er muligt.

Hjælp til de forældre der ikke magter forældreansvaret

Udsatte familier har oftest en elendig økonomi og er præget af mangel på ressourcer. Det er et vedholdende og stort pres, som skærper familiens øvrige problemer – social isolation, dårligt helbred, dårlig bolig, misbrug m.v. – og som gør forældrerollen endnu sværere. Familierne skal have tilført ressourcer, så deres egne kræfter til at slås med problemerne bliver styrket. Det er ikke nok med flere og bedre institutioner, behandlingstilbud osv. Fattigdom er et problem for mange børn, og vi må også bekæmpe fattigdommen for at hjælpe børnene.

– Udsatte familiers bolig skal sikres: Bedre sikring mod udsættelse fra boligen. Kommunerne skal informeres, hvis børnefamilier har problemer med at betale husleje og risikerer udsættelse, og de skal forpligtes til at gribe ind for at løse problemerne, så familierne ikke står på gaden.

– Nedsikringerne af kontanthjælpen skal væk: Regeringens nedsikringer af kontanthjælpen – start-hjælp, kontanthjælpsloft, 300-timers-reglen osv. –

rammer i høj grad netop udsatte familier. Alene de familier, der rammes af kontanthjælpsloftet, har efter Beskæftigelsesministeriets skøn 30.000 børn. De nedsikringer skal væk, hvis vi ikke skal se en alvorlig skærpe af problemerne i en stor gruppe familier.

– Økonomisk hjælp uden en »børnesag«: En familie skal kunne få økonomisk hjælp til lejrskole, idræt, ferier m.v. uden en kæmpeundersøgelse (§ 50-undersøgelse) af dens forhold. En familie skal ikke først blive en »sag« for at kunne få hjælp.

Førstegangskriminelle skal udredes og behandles

Der er en klar sammenhæng mellem sindslidelser og kriminalitet. En undersøgelse af unge i sikrede institutioner viste, at 69 pct. (jf. »For ung til at være kriminel«, debatoplæg, Børnerådet, januar 2006) havde en sindslidelse eller personlighedsforstyrrelse, mens en anden undersøgelse fra Fyn viser, at en del af de unge kriminelle var dårligt begavede, nogle endog så dårligt begavede, at de slet ikke forstod, at de skulle straffes og hvorfor. Det betyder, at unge bliver kriminelle, fordi de er ubehandlede. Skal den grove kriminalitet stoppes tidligt, skal de unge derfor udredes mentalt og intelligensmæssigt, første gang de begår kriminalitet, eventuelt med en indkøringsfase, hvor der fokuseres på de grove forbrydelser først, f.eks. grov, personfarlig kriminalitet, ildspåsættelser og grove røverier.

Der skal forskes i, hvordan man kan lave gode udredninger, så de bliver mere brugbare, og hvordan vi effektivt kan anvende de data, der ofte i en meget tidlig alder ligger hos skolepsykologerne, til at etablere tilbud, der også rækker efter 9. klasse. Alle udredte skal have en handlingsplan og relevante tilbud.

Der er i øjeblikket en manglende koordination mellem de forskellige dele af psykiatrien og mellem sektorerne. Der skal generelt arbejdes for bedre kommunikation og en klar ansvarsfordeling mellem psykiatrien, socialforvaltningen og kriminalforsorgen. Der er lige nu for mange sindslidende, der falder mellem to stole, fordi ingen tager ansvar, og risikoen for, at den sindslidende unge begår kriminalitet, er rigtig stor.

Konsekvenser for den unge – udvikling af mandsopdækning

Det skal have konsekvenser for de unge, når de opfører sig urimeligt i forholdet til dem selv og deres omgivelser. Men konsekvensen er ikke udsmidning eller straf, som når en institution udstøder en ung, fordi denne ikke overholder reglerne. Indsatsen skal være konsekvent i den forstand, at kvalificerede voksne

skal rykke tættere på den unge, når den unge viser, at han/hun endnu ikke kan finde ud af det selv. Og det er her, der er behov for at udvikle tilbud med en eller anden form for »mandsopdækning« af de mest krævende unge. Der mangler simpelthen tilbud i det spillerum, der ligger før institutionsanbringelser og sikrede institutioner.

Alle børn og unge skal fastholdes i undervisningen

Kommunernes forpligtelse til at sikre børn og unge skoletilbud skal fastholdes. Det kan ikke være rigtigt, at ca. 500 børn (»Børn, der gennem længere tid ikke modtager undervisning«, MUUSMANN Research & Consulting på vegne af Undervisningsministeriet, januar 2008) er registreret uden et skoletilbud i kortere eller længere tid. Det er den sikre vej til marginalisering.

Socialrådgiverne skal have tid til at tage sig af indberetningerne

Overbelastede socialrådgivere betyder, at man i mange kommuner er alt for lang tid om at reagere på indberetninger eller følge op på foranstaltninger. En indrapportering fra en skole om, at den unge er på vej i en kriminel løbebane, risikerer at ligge flere måneder, før der handles på den. Der er enten brug for, at sagsbehandlerne skal bruge mindre tid på bureaukrati, eller at der fastsættes et maksimum for, hvor mange sager en sagsbehandler kan have i forhold til stadig at kunne gøre en fagligt forsvarlig indsats. Samtidig er der brug for en holdningsændring i mange kommuner, så sagerne bliver et fælles ansvar og ikke er afhængige af den enkelte sagsbehandler.

Der er en tæt sammenhæng mellem antallet af sager og kvaliteten af det sociale arbejde. Derfor skal der lovgivningsmæssigt fastsættes rammer for, hvor mange sager den enkelte sagsbehandler kan have på de enkelte sagsområder. Rammerne skal være forpligtende for kommunerne, men de skal ikke regulere sagstallet i detaljer. På den måde kan man sikre, at de enkelte forvaltninger normeres således, at det er muligt at leve op til de administrative og faglige krav. Dansk Socialrådgiverforening har en række bud på sådanne måltal. F.eks. bør en børnesagsbehandler maksimalt have 35 familier med maksimalt to børn med aktive sager.

Videncenter for ungdomskriminalitet

Ifølge Børnerådet mangler der dansk forskning om ungdomskriminalitet (jf. »For ung til at være kriminel«, debatoplæg, Børnerådet, januar 2006). Det er SF og Socialdemokratiets opfattelse, at bekæmpelsen af ungdomskriminalitet er meget vigtig, da det ofte er i barndommen eller ungdomslivet, en kriminel løbeba-

ne grundlægges. Der er derfor behov for en systematisk opsamling af viden om, hvilke tiltag der virker bedst over for de forskellige former for ungdomskriminalitet. SF og Socialdemokratiet foreslår på den baggrund, at der etableres et nationalt videncenter for ungdomskriminalitet.

Forslag til styrkelse af indsatsen over for unge ofre

I Sverige har man i et stykke tid haft et støttetilbud for børn og unge, der bliver udsat for en forbrydelse. Tilbuddet, et støttecenter, er etableret på baggrund af forskning, der fortæller, at unge gerningsmænd selv har været ofre. Det er derfor vigtigt, hvis vi skal undgå at producere fremtidige gerningsmænd, at børn får arbejdet en grim oplevelse som f.eks. at blive overfaldet i skolegården, eller at en gruppe store drenge har stjålet ens mobiltelefon. Dette tilbud skal også omfatte de sager, hvor et barn måske ikke vil fortælle, hvem der har gjort noget, men har brug for at læse af og bearbejde en oplevelse.

Anonym rådgivning

Nogle forældre er meget usikre på, hvordan de skal tackle deres børn eller unge, som udviser tegn på at være udsatte. Der er behov for, at de kan drøfte sagen med fagfolk, uden at det nødvendigvis fører til en social sag. Det er vigtigt, at der kan opbygges en tillidsfuld dialog omkring den unge. Der bør derfor etableres en anonym rådgivning, hvor forældrene kan henvende sig – uden registrering – direkte fra gaden, når motivationen eller problemerne er der. Der skal sidde de relevante fagfolk, der skal til, for at der kan startes en sag, hvis forældrene er klar til det.

Ungdomsråd

De unge er dem, der bedst ved, hvad der rører sig i ungdomslivet. Det er således vigtigt, at politiet har en god kontakt til de unge og hele tiden er på forkant med udviklingen i de unges liv, f.eks. med hensyn til nye rusmidler. Derfor bør vi i Danmark etablere ungdomsråd efter svensk forbillede. Her skal et repræsentativt udsnit af unge lokalt sammen med politiet diskutere nye trends og kriminalitetsrisici. Politiet kan på den måde hele tiden være på forkant med udviklingen i ungdomslivet.

Bedre resocialisering

Indspærring i sig selv gør ikke en kriminel til en bedre person. Derfor skal fængsel nytænkes: Ud med meningsløst dippetarbejde og opbevaring og ind med behandling, kurser, uddannelse og kvalificerende beskæftigelse. Løsladelse skal være bedre. Målet er færre gengangere og dermed færre nye ofre.

Grundig udredning

Alt for mange indsatte har problemer af forskellig art (jf. »For ung til at være kriminel«, debatoplæg, Børnerådet, januar 2006). Det blokerer for, at de kommer ud af deres kriminelle løbebane. De indsatte skal derfor ved indsættelse eller ved første varetægtsfængsling udredes omkring deres sociale, fysiske, psykiske og uddannelsesmæssige forhold.

Udredningen skal bruges til at tilpasse de uddannelses- eller behandlingstiltag, som fængslet kan tilbyde den enkelte.

Alle indsatte skal deltage i aktiviteter, der forbedrer deres livssituation socialt, uddannelsesmæssigt, psykologisk og fysiologisk. De indsatte skal være forpligtede til at deltage i disse tilbud, og det skal være en betingelse for prøveløsladelse. Det kræver samtidig, at fængsler og sikrede institutioner får flere ressourcer i form af både relevant fagpersonale og tidsvarende faciliteter, så det reelt er muligt at lave kompetencegivende aktiviteter.

Et konkret mål må være, at alle forlader stedet med nye kompetencer.

Der skal uddannes uddannelsesvejledere i alle kriminalforsorgens institutioner, således at der kan laves en plan vedrørende arbejde eller uddannelse for hver enkelt indsat. Møgelkærmodellens tanker om samarbejde med uddannelsesinstitutioner uden for kriminalforsorgen skal udbredes og udvides. Foruden erhvervsuddannelser og lign. skal det medtænkes, hvordan man kan introducere kortere kurser i f.eks. svejsning, truckcertifikat, lastbilkørekort m.v., så korttidsafsonere også får muligheder for at opkvalificere sig.

Kognitiv terapi som vilkår for udgang og løsladelse

Manglende selvkontrol er en dokumenteret risikofaktor i forbindelse med kriminalitet, men der er gode erfaringer med behandling (SFI Campbell, »Det nytter at behandle unge hårde kriminelle«, 5/2008), f.eks. via kognitiv terapi, hvor den indsatte lærer at tage ansvar for sine handlinger og vælge at handle anderledes.

Studier fra USA, Canada og England viser, at kognitiv terapi kan være vejen frem, hvis man vil reducere tilbagefald til de kriminelle løbebaner. Hver fjerde

kom ud af kriminaliteten og kunne skabe sig en normal tilværelse.

Kognitiv terapi skal derfor være et vilkår for udgang eller prøveløsladelse. Man kan ikke tvinge et menneske til at forandre sig, men man kan give det muligheden for det. Motivationen må man arbejde med undervejs.

Bedre løsladelser

Inden løsladelse skal det sikres, at der er ordentlige forhold efter løsladelsen. Kriminalforsorgen skal følge indsatte i deres liv efter løsladelse, så der opnås ordentlig planlægning, sammenhæng og overgang fra fængsel til frihed. Kriminalforsorgen skal derfor have kompetencer til at lægge en plan for den indsatte, som skal realiseres efter løsladelse. Planen skal sikre, at der er bolig, job/uddannelsesplan og en mentor tilknyttet ved løsladelse. Det er særlig vigtigt, at dette bruges i forbindelse med prøveløsladelser, sådan at den indsatte kan forpligtes til at deltage i efterværnet.

Flere pensionspladser

Nogle indsatte har brug for en længerevarende udslusning for at komme på rette kurs. Derfor skal der oprettes flere pensionspladser og mulighed for længerevarende ophold. Der skal være vilkår knyttet til opholdet: Hvis udslusningsprogrammet i form af uddannelse, job og lign. ikke følges, kommer vedkommende tilbage i fængslet.

Det skal endvidere undersøges, om man kan bruge familiepleje eller netværk til de allermest udsatte.

Dispensationer til straffeattester

Når en tidligere kriminel skal søge arbejde eller optagelse på en uddannelse, skal der være bedre mulighed for, at kun de kriminelle handlinger, som er relevante for den pågældende arbejdsplads eller uddannelsesinstitution, fremgår af straffeattesten. Det skal være muligt at søge dispensation til at få en ren straffeattest med henblik på arbejde eller optagelse på studium. Der foretages en konkret vurdering af hele ansøgerens situation i hvert tilfælde. Begås ny kriminalitet, bortfalder dispensationen.

Skriftlig fremsættelse

Karina Lorentzen Dehnhardt (SF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om effektiv og langsigtet bekæmpelse af organiseret kriminalitet i Danmark.

(Beslutningsforslag nr. B 191).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.